

תורה אור • פרשת שמות • מאמר 2

קול דודי הנה זה בא מדלג על ההרים...

”קול דודי! הנה זה בא, מדלג”

מוקדש לכבוד

מוקדש לכבוד הגאון המקובל רבי לוי יצחק שניאורסאהן זצ”ל

אבי הרבי, רבי לוי יצחק

LikuteiTorah.com

הפרשה החסידית

[/likuteitorah.com/he/torah-ohr/shemos/2](https://likuteitorah.com/he/torah-ohr/shemos/2)

1 קול דודי הנה זה בא מדלג על ההרים מקפץ על הגבעות. שדילג קץ הישועה מת"ל לרד"ו שנה.

"קול אהובי! הנה הוא בא, מדלג מעל ההרים, מקפץ מעל הגבעות": [כלומר] הוא דילג על קץ הגלות והגאולה, וקיצר את התקופה מ-430 שנה ל-210 שנה.

ולהבין ענין הגאולה ברוחניות כענין שכתוב הושיעה לו ימינו. וכתוב צדיק ונושע. וצריך להבין תחלה ענין הגלות וירידה צורך עלייה כמ"ש אנכי ארד עמך מצרימה ואנכי אעלה גם עלה.

וכדי להבין את הגאולה במוכנה הרוחני, כפי שנאמר: "ימינו הושיעה לו", וכן נאמר: "צדיק ונושע", עלינו להבין תחילה את ענין הגלות, ואת [העובדה] שהירידה היא לצורך עלייה, כפי שנאמר: "ארד איתך למצרים, וגם אעלה אותך משם בוודאי".

2 וכתוב וזה לך האות כי אנכי שלחתיך בהוציאך את העם ממצרים תעבדון את האלקים על ההר הזה דהיינו על הר סיני בשעת מ"ת שהי' גילוי אלהותו ית' פנים אל פנים.

ונאמר: "וזה יהיה לך האות כי אני שלחתיך: כאשר תוציא את העם ממצרים, תעבדו את אלקים על ההר הזה", כלומר, על הר סיני, בזמן מתן תורה, כאשר התגלתה אלקותו יתברך פנים אל פנים.

ולהבין זה צריך להבין פ"י הפסוק אנכי ארד עמך מצרימה שלכאורה אינו מובן שלשון זה

כדי להבין זאת, עלינו להבין את פירוש הפסוק "אנכי ארד עמך מצרימה", שלכאורה אין להבין את הביטוי הזה

לא שייך כ"א בלשון בני"א שמתחלה לא היה במקום ההוא ועכשיו יורד לשם משא"כ אצלו ית' הלא כתיב את השמים ואת הארץ אני מלא וגוי.

אלא שזהו ביטוי המתאים רק ללשון בני אדם: מי שלא היה בתחילה במקום מסוים, וכעת יורד אליו. אבל אין הדבר כך אצלו יתברך; והרי נאמר: "את השמים ואת הארץ אני מלא וגוי".

אך הענין דהנה ארז"ל מזכירין יצ"מ בלילות פ"י בכל הגליות ושעבוד הדומות ללילות שכל בחי' הגלות הוא בחי' גלות מצרים.

אך הענין הוא כך: הרי אמרו רבותינו ז"ל: "מזכירים יציאת מצרים בלילות". הכוונה היא לכל הגלויות והשעבודים, הדומים ללילות, שכן כל בחינה של גלות היא בחינת גלות מצרים.

3 וכן ענין הגאולה כתיב כימי צאתך מאמ"צ אראנו נפלאות וכמו שהיה גלות מצרים בעבודה קשה בחומר ובלבנים וגו'.

וכך גם בענין הגאולה נאמר: "כימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות". וכשם שגלות מצרים הייתה "בעבודה קשה, בחומר ובלבנים" וגו',

כך בכל בחי' גלות אף שאין דוגמתן ממש בגשמיות מ"מ יש בחי' עבודה קשה בחומר ובלבנים ברוחניות.

כך בכל בחינה של גלות, אף שאין לה ממש מקבילה גשמית, יש בחינה של "עבודה קשה בחומר ובלבנים" ברוחניות.

וכמ"ש בר"מ בחומר דא קל וחומר. ובלבנים דא לבון הלכתא. ובכל עבודה בשדה דא ברייתא: וכמו שנאמר ברעיא מהימנא: "בחומר" — זה קל וחומר; "ובלבנים" — זה ליבון הלכה; "ובכל עבודה בשדה" — זו ברייתא.

4 ולהבין זה הנה דרשו בהגדה שמררו חיי אבותינו במצרים. פ"י כי האבות הן המדות אהוי"ר ורחמנות וחיותם הם המוחין שהן החו"ב בגדלות ה' לדעת

כדי להבין זאת, דרשו בהגדה: "שמררו חיי אבותינו במצרים". כלומר, האבות הם מדות — אהבה, יראה ורחמים; והחיות שלהן היא המוחין, היינו חכמה ובינה, בענין גדולתו של ה': לדעת

כי אין עוד מלבדו בשמים ממעל ועל הארץ מתחת למעלה עד אין קץ ולמטה [עד] אין תכלית ולד' סטריין. שבהשכלה והבנה זו נולדה ונתעוררה מדת האהבה בקרב כל א' ואחד.

שאין עוד מלבדו, בשמים ממעל ועל הארץ מתחת, למעלה עד אין קץ ולמטה [עד] אין תכלית, ולארבע רוחות. מתוך השכלה והבנה זו נולדת ומתעוררת מדת האהבה בקרב כל אחד ואחד.

5 וכן היראה כי כל ניצוץ מישראל יש בו בחי' אהבה ויראה והן הן עצמות הנשמה כמ"ש במ"א.

וכך גם היראה: בכל ניצוץ מישראל יש בחינה של אהבה ויראה, והן עצם הנשמה, כפי שמבואר במקום אחר.

וכן כנס"י חבור כל הנשמות נק' בת נדיב בתו של אברהם אבינו שנק' נדיב מפני שהוא איש חסד המתנדב חסד לכל העולמות עליונים ותחתונים ונק' אבינו וירושתנו ממנו.

וכן כנסת ישראל, צירוף כל הנשמות, נקראת "בת נדיב" — בתו של אברהם אבינו. הוא נקרא "נדיב" מפני שהוא איש חסד, הנותן חסד מרצונו לכל העולמות, העליונים והתחתונים; והוא נקרא "אבינו", וממנו ירושתנו.

רק מפני שהבחירה ביד אדם ויכולי בידו להפוך האהבה מאהבת ה' אל ההפוך לגמרי ע"כ צריך הוא לעורר את האהבה לה'.

אלא שמכיוון שהבחירה נתונה ביד האדם, וביכולתו להפוך את האהבה — מאהבת ה' לאהבה הפוכה לגמרי — עליו לעורר את האהבה לה'.

6 וע"ז מיוסד כל ענין שיר השירים אם תעירו ואם תעוררו כו'. והתעוררות האהבה היא ע"י קול דודי דופק וגו'.

על כך מיוסד כל עניינו של שיר השירים: "אם תעירו ואם תעוררו" וכו'. התעוררות האהבה באה באמצעות "קול דודי דופק" וכו'.

וזהו שארז"ל אנשי יריחו היו כורכין את שמע ולא היו מפסיקין בין אחד לואהבת כי מן התבוננות באחד אמת

וזהו [פירוש] מאמר חז"ל: אנשי יריחו היו "כורכין את שמע" ולא היו מפסיקים בין "אחד" ל"ואהבת". שכן מן ההתבוננות באחד האמיתי,

כי אין עוד מלבדו ממילא נמשך התעוררות אהבה לה' בלי הפסק וע"כ מסיימין בק"ש אמת ויציב יציב הוא תרגומו של אמת

שאינ עוד מלבדו, נמשכת מאליה התעוררות אהבה לה' בלי הפסק. לכן מסיימים בקריאת שמע "אמת ויציב": "יציב" הוא תרגומו של "אמת" לארמית,

אלא שאומרים גם בלשון תרגום לומר שהוא אחד אמת בין בגשמיות בין ברוחניות כי אין עוד מלבדו כתיב.

אלא שאומרים זאת גם בלשון תרגום, כדי לומר שהוא אחד באמת הן בגשמיות והן ברוחניות, שהרי כתוב: "אין עוד מלבדו".

אך כ"ז הוא בהיות החו"ב בגדולת ה' בהתבוננות גדול כמוחו ומחשבתו וע"כ יכול הוא לעורר מדותיו אוי"ר בהתגלות לבו ע"י עומק המחשבה בלבד.

אבל כל זה הוא כאשר יש לאדם חכמה ובינה בגדולת ה', מתוך התבוננות מעמיקה כמוחו ובמחשבתו; באמצעות הוא יכול לעורר את מדותיו, אהבה ויראה, באופן גלוי בלבד, באמצעות עומק המחשבה בלבד.

אבל מי שמוחו קטן מהכיל התגלות אלהותו במחשבתו לעורר את האהבה הנה זאת עצתו אמונה לצעוק אל ה' בתפלה

אבל מי שמוחו קטן מכדי להכיל במחשבתו גילוי אלקות, שיביא להתעוררות האהבה, עצתו הבטוחה היא לצעוק אל ה' בתפילה,

וכמ"ש צעק לבם כי הקול מעורר הכונה והתגלות לעורר את האהבה בהתגלות לבו ונקי בחי' זו בחי' מצרים מצר ים החכמה שירדה ונתלבשה במצר הגרון.

כמו שכתוב: "צעק לבם". הקול מעורר את הכוונה ואת הגילוי, כדי לעורר את האהבה באופן גלוי בלב. בחינה זו נקראת בחינת מצרים: "מצר ים" — המצר של ים החכמה, שירדה והתלבשה במצר הגרון.

7 וזהו ענין ויצא יעקב מבאר שבע וילך חרנה. כי בחי' גרון וחרון הכל אחד כידוע ליי"ח.

וזהו פירוש הפסוק: "ויצא יעקב מבאר שבע וילך חרנה". שכן גרון וחרן הם עניין אחד, כידוע לידועי ח"ן.

וזהו ענין המרירות שמררו חיי אבותינו במצרים שחיות המדות ירדו ונתלבשו במצר הגרון. ועיי' נעשו מרים כי אלו היו בבחי' באר שבע היו מתוקים ויותר טובים.

וזהו ענין המרירות שבדברים: "וימררו את חייהם" של אבותינו במצרים. חיות המדות ירדה והתלבשה במצר הגרון, ובכך נעשתה מרה; אילו הייתה בבחינת באר שבע, הייתה מתוקה וטובה יותר.

8 וזהו אנכי ארד עמך וכו'. פ"י אנכי מי שאנכי בחי' סוכ"ע בחי' אחד אמת ארד עמך שהוא בחי' ירידה

כביכול מחמת שאין גלוי אלהותו ית' מתגלה כ"כ כ"א בבחי' מצרים

וזהו [פירוש] "אנכי ארד עמך" וכו'. כלומר, אנכי, מי שאנכי, בחינת סובב כל עלמין, בחינת האחד האמיתי, "ארד עמך". ירידה זו היא, כביכול, מפני שגילוי אלקותו יתברך אינו מתגלה כל כך, אלא בבחינת מצרים.

והיינו ע"י שהוא עמך כמ"ש גלו לאדום שכינה עמהם ולא נשאר כ"א בחי' האמונה הנטועה בלב כל ישראל שהם מאמינים בני מאמינים אפי' בגלות

וזהו מפני שהוא "עמך", כמו שנאמר: "גלו לאדום, שכינה עמהם". ולא נותר אלא בחינת האמונה הנטועה בלב כל ישראל, שהרי הם מאמינים בני מאמינים, גם בגלות,

כמ"ש ויאמן העם אבל אינו דומה שמיעה לראיה שהיא בחי' גלוי אלהותו כמו שהיה בשעת מתן תורה בבחי'

כמו שנאמר: "ויאמן העם". אך אין שמיעה דומה לראייה, שהיא בחינת גילוי אלקותו, כפי שהיה בשעת מתן תורה, בבחינת

ראיה ממש ובזמן הגלות אין בחי' ראיה ממש בהתגלות זו אלא בבחי' מצרים שהוא ע"י הקול בחי' גרון הנ"ל:

ראייה ממש. ובזמן הגלות אין בגילוי זה בחינת ראייה ממש, אלא רק בבחינת מצרים, שהיא כאמצעות הקול, בחינת הגרון הנזכרת לעיל.

9 והנה גם לזה יש רבות מחשבות הטורדות ומבלבלות התפלה. והן המה עונותיו המבדילין. ועצה היעוצה לזה הוא לעורר רחמים רבים ולא על עצמו

כעת, גם בכך יש מחשבות רבות שמטרידות ומבלבלות את התפילה, ואלה הן עונותיו, המפרידים [אותו]. העצה לכך היא לעורר רחמים רבים, ולא על עצמו;

כי אדרבה בזה הוא מעורר עליו את הדין שדנין אותו אם הוא ראוי להתפלל לפני ה' ולעבוד אותו שהרי אדרבה, בכך הוא מעורר עליו את הדין, ודנים אותו אם הוא ראוי להתפלל לפני ה' ולעבוד אותו.

אלא שישב אל ה' וירחמהו ברחמים רבים על גלות השכינה שהיא ניצוץ אלהותו המתלבש במחשבתו. אלא [עליו] לשוב אל ה' ולרחם עליו, ברחמים רבים על גלות השכינה, שהיא ניצוץ אלקותו המתלבש במחשבתו.

10 והמ"ז הם נקראו לבושים צואים. וע"ז יתמרמר מאד במר נפשו וע"ז יסורו הבגדים הצואים מעליו ונגלה כבוד ה' כמ"ש זרח בחשך אור לישרים. וכתוב וכבוד ה' עליך זרח. לעורר את האהבה.

והמחשבות הזרות נקראות "לבושים צואים". על כך עליו להתמרמר מאד, במרירות נפשו; ובכך יסורו ממנו הלבושים הצואים, ויתגלה כבוד ה', כמו שכתוב: "זרח בחושך אור לישרים", וכן כתוב: "וכבוד ה' עליך זרח", כדי לעורר את האהבה.

11 וזה שכתוב כה אמר ה' ליעקב אשר פדה את אברהם כי ע"י מדת יעקב בחי' רחמנות הוא מעורר את האהבה בחי' אברהם. וז"ש וימררו את חייהם.

וזהו שכתוב: "כך אמר ה' ליעקב, אשר פדה את אברהם": באמצעות מידתו של יעקב, בחינת הרחמים, מעוררים את האהבה, בחינת אברהם. וזהו [פירוש] הכתוב: "וימררו את חייהם".

פִּי וּבִיאוֹר הַכְּתוּב כִּי הֵנָּה הַכְּתוּב אוֹמֵר אֵיךְ שְׁעֵי גְלוֹת מִצְרַיִם צָרִיךְ הוּא לִשְׁתִּית עֲצוֹת בְּנַפְשׁוֹ לְצַעֲוֶק אֵל ה' בַּתְּפִלָּה וּלְהַתְמַרְמֵר בְּמֵר נַפְשׁוֹ עַל חַיּוֹ

פִּירוּשׁ וּבִיאוֹר הַפְּסוּק: הַפְּסוּק מְלַמֵּד כִּיצַד, בְּעַקְבוֹת גְלוֹת מִצְרַיִם, אָדָם צָרִיךְ לִמְצוֹא בְּנַפְשׁוֹ עֲצָה כִּיצַד לְצַעֲוֶק אֵל ה' בַּתְּפִלָּה, וּלְחוֹשׁ מְרִירוֹת, מֵתוֹךְ מְרִירוֹת נַפְשׁוֹ, עַל חַיּוֹ,

דִּהְיִינוּ עַל חַיּוֹת אֱלֹהוֹת שֶׁבִּתְּכוּכּוֹ שֶׁהוּא חַיּוֹת הָעֵיקָרִית שֶׁל הָאָדָם. מִשָּׂאִ"כ חַי עוֹהֵ"ז אֵינָם נִקְרָאִים חַיִּים כָּלֵל.

כְּלוּמֵר, עַל הַחַיּוֹת הָאֱלֵקִית שֶׁבִּתְּכוּכּוֹ, שֶׁהִיא הַחַיּוֹת הָעֵיקָרִית שֶׁל הָאָדָם; וְאִילוּ חַיֵּי הָעוֹלָם הַזֶּה אֵינָם נִקְרָאִים חַיִּים כָּלֵל.

12 וְזֶהוּ בְּעִבּוּדָה קִשָּׁה. כִּי עִבּוּדָה שֶׁבִּלְבָּב זֶה תְּפִלָּה לְצַעֲוֶק אֵל ה' בְּכַחַי צַעֲקָה לָבָב בְּשִׁבִּיל גִּילּוֹי אֱלֹהוֹתוֹ יִתֵּן וְזֶהוּ [פִּירוּשׁ] "בְּעִבּוּדָה קִשָּׁה". שֶׁכֵּן "עִבּוּדָה שֶׁבִּלְבָּב — זֶה תְּפִלָּה": לְצַעֲוֶק אֵל ה' בְּכַחַיִּנָּה "צַעֲקָה לָבָב", כְּדֵי שֶׁתִּתְּגַלֶּה אֱלֻקוֹתוֹ יִתְבָּרֵךְ,

כְּמִ"שׁ רֹמְמוֹת אֵל בְּגֵרוֹנָם שֶׁהוּא הַתְּגִלּוֹתוֹ יִתֵּן עִ"י בְּכַחַי הַגֵּרוֹן הַנִּי"ל. וְעִ"ז וְחָרַב פִּיפִּיּוֹת בִּידָם לְהַכְרִית כָּל הַקְּלִיפּוֹת וְתַאוּוֹת שִׁישׁ לָאָדָם.

כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב: "רֹמְמוֹת אֵל בְּגֵרוֹנָם" — זֶה הַתְּגִלּוֹתוֹ יִתְבָּרֵךְ בְּאִמְצָעוֹת בְּכַחַיִּנָּה הַגֵּרוֹן שֶׁהוּזְכָּרָה לְעִיל. וְעַל יְדֵי כֵךְ מִתְקִיִּים "וְחָרַב פִּיפִּיּוֹת בִּידָם", לְכַרּוֹת אֶת כָּל הַקְּלִיפּוֹת וְהַתַּאוּוֹת שִׁישׁ לָאָדָם.

13 וְהֵנָּה כְּמוֹ לְמַשֵּׁל חָרַב שֶׁהִיא שֶׁל בְּרִזָּל קִשָּׁה יִכּוֹלָה לְעַמּוֹד אַפִּי בְּפָנֵי דְבַר קִשָּׁה כְּאֲבָנִים וְלֹא תִפְגּוֹם בְּהִכָּאתוֹ בָּהֶם. מִשָּׂאִ"כ אִם הִיא הַבְּרִזָּל רַךְ. כֵּךְ הַתְּפִלָּה צָרִיכָה לִהְיוֹת קִשָּׁה.

וְהֵנָּה, לְשֵׁם מַשֵּׁל: חָרַב הָעֲשׂוּיָה מִבְּרִזָּל קִשָּׁה יִכּוֹלָה לְעַמּוֹד אַפִּילוֹ מוֹל דְּבַר קִשָּׁה, כְּמוֹ אֲבָנִים, וְלֹא תִפְגּוֹם כִּשֶּׁהִיא מַכָּה בָּהֶן; לֹא כֵן אִם הַבְּרִזָּל הִיא רַךְ. כֵּךְ גַּם הַתְּפִלָּה צָרִיכָה לִהְיוֹת קִשָּׁה.

וְלִכֵּן נִקְיָ עִבּוּדָה קִשָּׁה דִּהְיִינוּ לְקַרְוֵא לֵה' לְעַמּוֹד נֶגֶד כָּל מוֹנַע מִבֵּית וּמִבְּחוּץ וּלְשַׁבֵּר כָּל הַקְּלִיפּוֹת וְתַאוּוֹת הַחֲזָקוֹת לִהְיוֹת לָבוֹ נִשְׁבֵּר בְּקִרְבּוֹ. וְאַפִּילוֹ אִם הוּא כָּלֵב הָאֲבֵן יְמוּס.

וְלִכֵּן הִיא נִקְרָאת "עִבּוּדָה קִשָּׁה": כְּלוּמֵר, לְקַרְוֵא לֵה', לְעַמּוֹד מוֹל כָּל הַמַּכְשׁוּלִים, מִבְּפָנִים וּמִבְּחוּץ, וּלְשַׁבֵּר אֶת כָּל הַקְּלִיפּוֹת וְהַתַּאוּוֹת הַחֲזָקוֹת, עַד שֶׁלָּבוֹ יִהְיֶה שֶׁבֹּר בְּקִרְבּוֹ. וְגַם אִם לָבוֹ כָּלֵב הָאֲבֵן, הוּא יְמוּס.

וְהֵנָּה כִּ"ז הַטּוֹרַח הוּא כְּשִׁבִּיל הַגְּלוֹת מִשָּׂאִ"כ כִּשֶּׁהִיא בֵּית הַמִּקְדָּשׁ קִיִּים שֶׁלֹּא הָיוּ צָרִיכִין לְתְּפִלָּה

וְהֵנָּה, כָּל הַטּוֹרַח הַזֶּה הוּא בְּגִלְלֵי הַגְּלוֹת; אֲבָל כְּשֶׁבִּית הַמִּקְדָּשׁ הִיא קִיִּים, לֹא הָיוּ זְקוּקִים לְתְּפִלָּה,

כי אז היה התגלות אלהותו במוחו ומחשבתו של אדם בהתרחבות (להאיר) [להעיר] את האהבה מקרב איש ולב עמוק בעומק המחשבה בלבד:

כי אז התגלתה אלקותו במוחו ובמחשבתו של האדם בהרחבה, כדי (להאיר) [לעורר] את האהבה מקרב איש ולב עמוק, בעומק המחשבה בלבד:

14 וכן בענין התורה בזמן הגלות הוא בחומר ולבנים וגוי. וכמ"ש ברי"מ. והענין הוא דכתיב ששים המה מלכות ושמונים פלגשים ועלמות אין מספר אחת היא יונתי תמתי. ופי' בזוהר ששים המה מלכות אלו ששים מסכתות.

וכך גם ביחס לתורה: בזמן הגלות היא "בחומר ובלבנים" וגוי, כפי שנאמר ברעיא מהימנא. והענין הוא שנאמר: "שישים המה מלכות ושמונים פלגשים ועלמות אין מספר; אחת היא יונתי תמתי". ובזוהר מפורש: "שישים המה מלכות" — אלו שישים המסכתות;

15 ושמונים פלגשים אלו ברייתות. ועלמות אין מספר אלו ההלכות. אחת היא יונתי תמתי וגוי. "ושמונים פלגשים" — אלו הברייתות; "ועלמות אין מספר" — אלו ההלכות; "אחת היא יונתי תמתי" וכו'.

ופי' תמתי שלימתי שאין שלימות אצלו כביכול זולת כנס"י כמ"ש והארץ הדום רגלי. וכתיב בנים אתם להוי' אלקיכם וברא כרעא דאבוה הוא.

"תמתי" מתפרשת כ"שלמותי": אין לו, כביכול, שלמות בלי כנסת ישראל, כמו שכתוב: "והארץ הדום רגלי". ועוד כתוב: "בנים אתם לה' אלקיכם", ו"כן הוא רגלו של אביו".

16 והיינו מפני גילוי יחודו ית' בעולמות עליונים הוא בכל צבא מעלה כמ"ש וצבא השמים לך משתחווים שבטלים אליו במציאות בפועל ממש.

זאת משום שגילוי אחדותו יתברך בעולמות העליונים מתגלה בכל צבא השמים, ככתוב: "וצבא השמים לך משתחווים", שכן הם בטלים אליו במציאות בפועל ממש.

אך בעולמות התחתונים הנה עכו"ם המורדים ופושעים בו רק מי כעמך ישראל גוי אחד בארץ ליחד לבכם לאחד ולבטל רצונם מפני רצונו.

אבל בעולמות התחתונים יש עובדי כוכבים ומזלות המורדים בו ועוברים על רצונו. ורק "מי כעמך ישראל גוי אחד בארץ" — לייחד את לבכם לאחד ולבטל את רצונם מפני רצונו.

17 והוא כמו למשל אברי האדם שבטלים אליו ואפילו הרגלים שהוא לבר מן גופא ואפי' צפורני רגלו והיינו כל זמן שדבוקים בו.

הדבר דומה, למשל, לאיברי האדם, הבטלים אליו: אפילו הרגליים, שהן "מחוץ לגוף", ואפילו ציפורני רגליו — כל עוד הן מחוברות אליו.

אבל כשנפרד אחד מאבריו. וכן צפורן הפורש מן האדם שוב אינו נחשב מכלל האדם מפני שאינו בטל אליו.

אבל כשאחד מאיבריו נפרד ממנו, וכן כשציפורן נפרדת מן האדם, שוב אין היא נחשבת לחלק מן האדם, מפני שאינה בטלה אליו.

18 וכך בנפש האדם כתיב לתאוה יבקש נפרד שנפרד מיחודו ית' והוא כמו אבר הפורש מן האדם כך גם בנוגע לנפש האדם נאמר: "מבקש תאוה נפרד" — הוא נפרד מייחודו יתברך, והוא כמו איבר שנפרד מאדם,

והרי זה כאלו נקטע אחד מאבריו או נקצץ צפורן אחד מן הקומה שלימה של יוצר בראשית כביכול.

והרי זה כאילו נכרת אחד מאיבריו, או נקצץ ציפורן אחת, מן הקומה השלמה של יוצר בראשית, כביכול.

אבל הבא לדבקה בו באמת הוא בטל לגמרי אליו ואין לו רצונות אחרים כלל כמו שכתוב מי לי בשמים ועמך לא חפצתי בארץ כו'. צור לבבי וחלקי וגו'. ועושה הקומה שלימה כביכול ולכן נקי תמתי.

אבל מי שבא לדבוק בו באמת בטל אליו לגמרי, ואין לו רצונות אחרים כלל, כפי שנאמר: "מי לי בשמים, ועמך לא חפצתי בארץ" וגו', "צור לבבי וחלקי" וגו'. והוא עושה את הקומה שלמה, כביכול, ולכן [ישראל] נקראת "תמתי".

19 והנה באתדל"ת אתדל"ע כמ"ש אני לדודי ועלי תשוקתו כי כמו שמעורר התשוקה בחדות ה' לעשות נחת רוח ליוצרו בשמחה כמ"ש ישמח ישראל בעשיו כך חדות ה' היא מעוזו וישמח ה' במעשיו.

והנה, באמצעות אתערותא דלתתא באה אתערותא דלעילא, כפי שנאמר: "אני לדודי ועלי תשוקתו". כשם שאדם מעורר את התשוקה, מתוך חדות ה', לעשות נחת רוח ליוצרו בשמחה, כפי שנאמר: "ישמח ישראל בעושיו", כך חדות ה' היא מעוזו, ו"ישמח ה' במעשיו".

20 וזהו ובלבנים דא לבון הלכתא כי הנה כתיב שחורה אני ונאווה פי' כי התורה שבע"פ

וזהו [הפירוש של] "ובלבנים" — זו ליבון ההלכה. על כך נאמר: "שחורה אני ונאווה". פירוש הדבר הוא שהתורה שבעל פה

היא נראית לעין כל בבחי' שחורה שאין נראה בה שום אור כלל לפי שמדברת בעניני עולם הגשמי בעניני זרעים ובדבר שבממון בין איש לרעהו.

נראית לעיני כול "שחורה", משום שלא נראה בה כלל שום אור, מאחר שהיא עוסקת בעניני העולם הגשמי: בעניני זרעים ובעניני ממון שבין אדם לחברו.

אבל באמת ונאווה שכל הדברים שבה יסודתם בהררי קדש מחכמה עלאה שכך עלה ברצונו וחכמתו ית' חכים ולא בחכמה ידיעא כו'.

אבל באמת היא "נאווה", שכן כל הענינים שבה יסודם "בהרי קודש", מחכמה עליונה; כך עלה ברצונו ובחכמתו יתברך: "חכים ולא בחכמה ידיעא" וכו'.

21 וזהו לבון הלכתא שהלכות הנראות כשחורות צריך ללבנם בלובן העליון ע"י חדות ה' היא השמחה אמתית בה' אחד ולהבטל ברצונו ולא יבקש רצון אחר זולת רצונו ית' המלוכש בתורתו.

וזהו "ליבון ההלכה": את ההלכות, שנראות שחורות, יש להלבין בלובן העליון באמצעות שמחת ה' — השמחה האמיתית בה' אחד; ויש [להתבטל] ברצונו, ולא לבקש רצון אחר מלבד רצונו ית', המלוכש בתורתו.

וזהו קומי לך רעיית יפתי ולכי לך. פ"י לך לעצמך כי ישראל עלו במחשבה תחלה וע"כ קומי לך להתכלל באחד.

וזהו [פירוש] "קומי לך רעיית יפתי ולכי לך": "לך" פירושו לעצמך. שהרי ישראל עלו תחילה במחשבה, ולכן "קומי לך" — להתכלל באחד.

22 והנה עד"ז מתעורר למעלה בחינת לובן העליון בהתגלות בבחי' הארת פנים. דהיינו התעוררות השמחה וחדות ה' צהבו פניו.

כעת, באותו אופן, מתעוררת למעלה בחינת הלובן העליון, והיא מתגלה כהארת פנים; כלומר, התעוררות של שמחה וחדות ה' — "צהבו פניו".

כמ"ש יאר פניו אתנו סלה שהארת פניו היא אתנו ועל ידינו כפי מה שאנו מעוררים בחי' התגלות אלהותו כמ"ש כמים הפנים לפנים כו'.

כמו שכתוב: "יאר פניו אתנו סלה" — הארת פניו היא "אתנו" ובאמצעותנו, בהתאם למידה שבה אנו מעוררים את גילוי אלקותו, כמו שכתוב: "כמים הפנים לפנים" וכו'.

23 והנה תכלית ושלמות הגילוי הזה יהיה לעתיד לבא לימות המשיח שאז עין בעין יראו כבשעת מ"ת

ויותר מזה שאילו בשעת מ"ת לא היה רק לפי שעה

והנה, התכלית והשלמות של גילוי זה יהיו לעתיד לבוא, בימות המשיח, שאז "עין בעין יראו", כפי שהיה בשעת מתן תורה, ואף יותר מכך; שכן בשעת מתן תורה היה הדבר רק לפי שעה,

משא"כ לימות המשיח יהיה גילוי אלהותו לעד ולעולמי עולמים בלי הפסק. וזהו סלה שהוא לשון נצח.

ואילו בימות המשיח יהיה גילוי אלקותו לנצח נצחים, ללא הפסק. וזהו [הפירוש של] "סלה", שהוא לשון נצח.

והנה בזמן הגלות צריך עמל ויגיעה רבה לקבוע בלבו השמחה אמיתית בה' שהוא לבון הלכתא משא"כ לימות המשיח אז וראו כל בשר יחדו:

והנה, בזמן הגלות נדרשים עמל ויגיעה רבה כדי לקבוע בלבו את השמחה האמיתית בה', שהיא "ליכון הלכתא"; ואילו בימות המשיח, אז "וראו כל בשר יחדיו".

24 וכן בענין ובכל עבודה בשדה דא ברייתא. כי ברייתא בחי' לבר מן גופא שהם אברים החצוניים.

כך גם בענין "ובכל עבודה בשדה" — זו הברייתא. שכן הברייתא היא בחינת "מחוץ לגוף", כלומר האיברים החיצוניים,

והמשנה נק' אברים הפנימיים. וכל דבר שהוא שנוי בברייתא הוא מרומז במשנה כמו שאמר אילפא מאן דשאל לי בברייתא ולא פשטינא ליה ממתניתין.

ואילו המשנה נקראת האיברים הפנימיים. כל דבר שנשנה בברייתא רמוז במשנה, כפי שאמר אילפא: "מי ששואל אותי על ברייתא ואיני פותר לו אותה מתוך המשנה..."

פ"י פשטינא מלשון פשט את ידו שהוא לשון הושטת יד ואמר שיושיט את ידו ממתניתין לבאר הדין השנוי בברייתא ולא היה צריך ללמוד הברייתא בפ"ע כיון שהיא נכללת במתניתין.

פירוש המילה "פותר" הוא מלשון "פשט את ידו", כלומר הושיט את ידו. הוא אמר שיושיט את ידו מן המשנה כדי לבאר את הדין שנשנה בברייתא, ולא יהיה עליו ללמוד את הברייתא בפני עצמה, מכיוון שהיא כלולה במשנה.

אך לא כל אדם זוכה לזה ושמו מוכיח עליו שלכן נק' אילפא מלשון אאלפך חכמה אאלפך בינה

אך לא כל אדם זוכה לכך, ושמו מוכיח זאת: משום כך נקרא אילפא, על שם "אאלפך חכמה, אאלפך בינה" — אלמד אותך חכמה, אלמד אותך בינה,

ולכן היה מבין דין הברייטא מתוך המשנה. אבל אנחנו צריכין ג"כ לעסוק בדין הברייטא מתוך המשנה.

ולכן היה מבין את הדין שבברייטא מתוך המשנה. אבל גם אנחנו צריכים לעסוק בדין הברייטא מתוך המשנה.

25 וזהו ובכל עבודה בשדה. וזהו כמו למשל שמביא חטים מתוך הבית וזורעי בשדה מחוץ לעיר כך העוסקים בברייטא בדין השנוי במתניתין.

וזהו "ובכל עבודה בשדה". הדבר דומה לאדם שמוציא חטים מתוך הבית וזורע אותן בשדה שמחוץ לעיר; כך הם העוסקים בברייטא בדין השנוי במשנה.

והנה תכלית ירידה והגלות היא צורך עלייה גדולה שיאיר אור ה' בגילוי רב לימות המשיח:

והנה תכלית הירידה והגלות היא לצורך עלייה גדולה: שאור ה' יאיר בגילוי רב בימות המשיח.

26 וזהו קול דודי הנה זה בא מדלג על כו'. פ"י מלמעלמ"ט. על ההרים. פ"י כאדם שקופץ מהר להר וע"כ הולך הרבה ביחד כך

וזהו [פירוש] "קול דודי, הנה זה בא, מדלג על...": כלומר, מלמעלה למטה. "על ההרים": כמו אדם שקופץ מהר להר, ובכך עובר בבת אחת מרחק רב. כך גם,

הנה ההרים העליונים הם בחי' חסד דאצי' שהוא חסד ה' ממש בגילוי רב ועצום ואתעדל"ע הוא ע"י אתעדל"ת

ההרים העליונים הם בחינת חסד של אצילות, שהוא חסדו של ה' ממש, בגילוי רב ועצום; והאתערותא דלעילא באה באמצעות אתערותא דלתתא,

אע"פ שיש הרבה מדרגות בנתיים. מקפץ על הגבעות. פ"י גבעות הם האמהות בחי' מקבלים מן ההרים.

אף שיש מדרגות רבות ביניהם. "מדלג על הגבעות": הגבעות הן האמהות, בחינת המקבלים מן ההרים.

דהיינו אפי' מי שאין לו בחי' האהבה מצד עצמו אך מפני שרואה ושומע תפלות אחרים מתעורר בו ג"כ.

כלומר, גם מי שאין בו אהבה מצד עצמו, אך כשהוא רואה ושומע תפילות של אחרים, מתעוררת בו אהבה גם כן.

והנה ארז"ל על ג' דברים העולם עומד על התורה ועל העבודה (זו תפלה) ועל גמ"ח שהם עצמן תקוני המדות שבין אדם למקום ושכין אדם לחבירו.

והנה אמרו חז"ל: "על שלושה דברים העולם עומד: על התורה, על העבודה (זו תפילה) ועל גמילות חסדים". שלושת אלה הם עצמם תיקון המדות, בין אדם לה' ובין אדם לחברו.

והנה בענין תורה ותפלה כבר נתבאר בפסוק איך שהוא בחי' הגלות וכמ"ש לעיל. ובא ג"כ לפרש בענין תקוני המדות

והנה, בענין התורה והתפילה כבר נתבאר בפסוק כיצד הן בבחינת גלות, וכפי שנאמר לעיל. וכאן בא גם לבאר את ענין תיקון המדות,

וזה נקי' את כל עבודתם אשר עבדו בהם. כי העבודה היא מהם ובהם עצמן לתקן מדותיהם.

וזה נקרא "את כל עבודתם אשר עבדו בהם", כי העבודה היא מהם ובהם עצמם — לתקן את מדותיהם.

ולזה צריך טורח עמל ויגיעה גדולה להפך מן ההפוך אל ההפוך ולשנות דרכו וטבעו ונקי' עבודה מלשון עורות עובדים שצריך לעבד את המדות שיהיו מתוקנים לה' לבדו:

לשם כך דרושות טרחה, עמל ויגיעה רבה, כדי להפוך מהפך אחד להפכו ולשנות את דרכו ואת טבעו. והיא נקראת עבודה, מלשון עורות מעובדים, שכן צריך לעבד את המדות עד שיהיו מתוקנות לה' לבדו.

27 ועצה היעוצה לזה מ"ש בפרך ויש בו ב' פירושים. אחד לשון טורח ומלאכה כבידה. ולא מפני כבודות

המלאכה מחמת עצמה

העצה לכך היא מה שנאמר "בפרך". למילה זו יש שני פירושים. האחד הוא לשון טרחה ועבודה קשה, אך לא מפני שהעבודה קשה מצד עצמה,

אלא כעין שדרשו רז"ל גבי פרעה בפרך נתן מלאכת נשים לאנשים שהגם שבאמת מלאכת נשים קלה ממלאכת האנשים אעפ"כ היתה כבידה עליהם מפני שהוצרכו לשנות טבעם ורגילותם.

אלא בדומה למה שדרשו חז"ל על פרעה: "בפרך" — נתן מלאכת נשים לאנשים". אף שבאמת מלאכת נשים קלה ממלאכת אנשים, בכל זאת היא הייתה קשה להם, מפני שנאלצו לשנות את טבעם ואת הרגלם.

28 וכן בענין תקוני המדות אהוי"ר שבין אדם למקום. הן בבחי' סור מרע הן בבחי' וע"ט צריך הוא לשנות רגילותו וטבעו.

כך גם בנוגע לתיקון המידות של אהבה ויראה שבין אדם למקום: הן בבחינת "סור מרע" והן בבחינת "עשה טוב", על האדם לשנות את הרגליו ואת טבעו.

ופי' הב' הוא לשון פה רך. וזה ישים האדם ללבו כמו כעס וקנאה וגדלות והתרוממות אחד על חברו. זה הכלל מענה רך ישיב חימה.

הפירוש השני הוא מלשון "פה רך". על האדם לשים זאת אל לבו בעניינים כמו כעס, קנאה, גאווה והתנשאות על חברו. זה הכלל: "מענה רך ישיב חימה",

ולא חימה של חברו בלבד אלא אף חימה שבו. דהיינו כל המדות רעות שבין אדם לחברו שיסודם היא בחי' גבורות. והמ"י:

ולא רק את חמתו של חברו, אלא גם את החימה שבתוכו; כלומר, כל המידות הרעות שבין אדם לחברו, ששורשן בבחינת גבורות. והמשכיל יבין.

על המהדורה

המהדורה הזאת כוללת לשון המאמר והתרגום לעברית של ימינו.

The Hebrew text of Torah Ohr: © Kehot Publication Society, via Sefaria, CC BY-NC 4.0; formatting adapted.

התרגום שלנו לעברית של ימינו, מתוך התרגום האנגלי שלנו מלשון הקודש, בלי הערות קה"ת: CC BY 4.0.

המהדורה כולה: CC BY-NC 4.0. מותר להעתיק, להדפיס ולהפיץ בחינם, בציון Kehot Publication Society ו־likuteitorah.com; אסור למכור.
/https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0

התרגום לעברית נעשה מהמהדורה האנגלית של likuteitorah.com בעזרת בינה מלאכותית (openai/gpt-6-luna-pro:batch), כשלשון המאמר לצדו לבדיקה. עדיין לא עבר עריכה אנושית. כל דבר חשוב יש לבדוק מול לשון המאמר.

הרבי ביקש ללמוד את מאמרי פרשת השבוע, «הפרשה החסידית», באותו שבוע, מחולקים לשבעת ימיו (Sichah of Shabbos Parshas Vayakhel 5725). למה ללמוד, וברכות הרבי: /likuteitorah.com/about/the-chassidishe-parsha (Toras Menachem vol. 42, pp. 306-309).

מיזם חינוכי ולא מסחרי. אין כאן מכירה. אין שיוך לקה"ת, ל־Sefaria או לספריית ליובאוויטש. © likuteitorah.com

מתוך /likuteitorah.com/he/torah-ohr/shemos/2/

מוקדש לכבוד

מוקדש לכבוד הגאון המקובל רבי לוי יצחק שניאורסאהן זצ"ל

אבי הרבי, רבי לוי יצחק